

บทรายการวิทยุฟันทอล์ค
เรื่อง X-ray ในงานทันตกรรม
เรียบเรียงบทความโดย อาจารย์ ทันตแพทย์ ดร.พิรพงศ์ วามะสิงห์

เมื่อได้ยินคำว่า X-ray ทุกท่านก็นึกถึงเวลาที่มีกระดูกหัก แล้วการ X-ray ในช่องปากล่ะ? ทำไมเวลาไปหาหมอฟันมักถูกส่งตัวไปถ่าย X-ray? หรือเรากระดูกหัก? หมอฟันต้องการดูอะไรกันแน่? แล้ว X-ray ในงานทันตกรรมปลอดภัยหรือไม่? วันนี้เรามาคำตอบไปพร้อมๆกัน

X-ray ในงานทันตกรรมสำคัญอย่างไร?

ภาพถ่าย X-ray มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ทันตแพทย์มองเห็นโครงสร้างของฟันและอวัยวะอื่นๆที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า นอกจากนี้ ทันตแพทย์ยังสามารถประเมินการใหญ่ขึ้นหรือเล็กลงของรอยโรคที่เกี่ยวข้องกับฟันได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น เมื่อผู้ป่วยมีอาการปวดฟันขณะเคี้ยวอาหาร ทันตแพทย์อาจทำการถ่ายภาพ X-ray ในช่องปากแบบฟิล์มเล็ก เพื่อสำรวจดูรอยโรคฟันผุ หากมีรอยโรคฟันผุจริง ก็สามารถประเมินได้ว่าฟันผุลึกแค่ไหน ทะลุโพรงประสาทฟันหรือไม่ เป็นต้น

สำหรับท่านที่กำลังจะจัดฟัน ทันตแพทย์มักส่งถ่ายภาพ X-ray นอกช่องปาก แบบฟิล์มใหญ่ บริเวณกระดูกศีรษะ โดยทั่วไปประมาณ 2-3 ภาพ เพื่อประเมินลักษณะของรูปร่างใบหน้า และหาความสัมพันธ์ของกระดูกใบหน้าและขากรรไกร เพื่อวางแผนการรักษาจัดฟัน

ถ่าย X-ray ในงานทันตกรรมเพื่อดูอะไร?

- ตรวจดูฟันผุบริเวณด้านข้างของฟัน
- ตรวจดูการละลายตัวของกระดูกที่เกี่ยวข้องกับโรคเหงือก
- ตรวจดูสภาพวัสดุอุดฟัน ครอบฟัน สะพานฟัน หรือ รากเทียม
- ตรวจดูการอักเสบ หรือการติดเชื้อบริเวณรอบปลายรากฟัน
- ตรวจดูกายวิภาค โครงสร้างของฟัน ก่อนการทำหัตถการหรือเพื่อวางแผนการรักษาทางทันตกรรม

X-ray ในงานทันตกรรมปลอดภัยหรือไม่?

ปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้การ X-ray ในงานทันตกรรมมีความปลอดภัยสูงยิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบปริมาณรังสีที่ผู้ป่วยได้รับต่อการถ่ายภาพ X-ray ในช่องปาก 1 ฟิล์ม จะพบว่าผู้ป่วยได้รับรังสีเพียงแค่ 0.002 มิลลิซีเวิร์ต ซึ่งเทียบเท่ากับปริมาณรังสีที่ได้รับจากการรับประทานกล้วยหอม 8 ผล หรือ เทียบเท่ากับปริมาณรังสีที่ได้รับจากการนั่งเครื่องบินไปกลับกรุงเทพ – พิษณุโลก 1 รอบ ฉะนั้น ทุกท่านพึงมั่นใจได้เลยว่า การถ่าย X-ray ในงานทันตกรรมมีความปลอดภัย เนื่องจากจะทำก็ต่อเมื่อมีเหตุจำเป็น โดยทันตแพทย์ได้ชั่งน้ำหนักดูแล้วว่า การถ่ายภาพ X-ray จะเกิดประโยชน์ต่อตัวท่านมากกว่าโทษอย่างแน่นอน

จะมาตรวจช่องปาก หรือ จะมาถ่ายภาพ X-ray ควรเตรียมตัวยังไง?

- ในวันที่มาทำการตรวจช่องปาก หรือมาเข้ารับการถ่ายภาพ X-ray ควรแต่งการด้วยชุดที่ผู้ป่วยมั่นใจว่ามิดชิด คล่องตัวในการเคลื่อนไหว ไม่อึดอัด เนื่องจากการตรวจฟันและการถ่าย X-ray อาจมีการปรับหนัก แก้อีเอนราบ หรือต้องสวมใส่เสื้อตะกั่วกันรังสี
- ผู้ป่วยไม่ควรสวมเครื่องประดับ สร้อยคอ ต่างหู เพียชที่คิ้ว ลิ้น จมูก หรือบริเวณอื่นบนใบหน้า เพราะต้องเสียเวลาในการถอด-ใส่ก่อนการถ่ายภาพ X-ray
- หากสงสัยว่าตนเองกำลังตั้งครรภ์ หรือสตรีที่มีครรภ์ควรแจ้งทันตแพทย์หรือผู้เกี่ยวข้องให้ทราบก่อนการตรวจช่องปากและการถ่ายภาพ X-ray ทุกครั้ง
- ผู้ป่วยที่ต้องถ่ายภาพรังสีบริเวณกะโหลกศีรษะ อาจถูกร้องขอให้ถอดกัฟติดผม หรือวิกผมปลอมออกก่อน เพราะอาจส่งผลให้ภาพรังสีไม่ชัดเจน